

Vyjádření předsedy ÚOOÚ Jiřího Kauckého k chystané novele zákona o svobodném přístupu k informacím

Byl jsem ministerstvem vnitra informován o připomínce Kanceláře prezidenta republiky k chystané novele zákona o svobodném přístupu k informacím, která navrhuje, aby v řízení o stížnostech rozhodoval ten, kdo stojí v čele povinného subjektu. Jednalo by se tedy o návrat k původnímu stavu před novelou provedenou zákonem č. 111/2019 Sb.

Domnívám se, že novela informačního zákona byla věcně na místě, neboť předchozí aplikační praxe ne vždy umožňovala efektivní realizaci práva na informace. Současná praxe Úřadu potvrzuje, že v systému skutečně tento článek chyběl. Jiná věc je, který orgán má tuto působnost vykonávat a jak. Není však přesné říci, že je principiálně nesystémové, pokud tuto působnost vykonává Úřad pro ochranu osobních údajů. V řadě evropských zemí je tomu tak, že dozorové úřady na ochranu osobních údajů v určitém rozsahu vykonávají i informační agendu.

Jinou otázkou je, zda přece jen novela nepřinesla některé nesystémové, respektive neústavní prvky. Jako příklad mohu uvést působnost Úřadu ve vztahu k orgánům soudní moci (nejvyšší nevyjímaje) z hlediska principu dělby moci. V těchto případech sice soudy, včetně Ústavního soudu, působnost Úřadu respektují, otázkou zůstává, zda je to ústavně dobře (a to odhlížím od absurdity situace, kdy Úřad potvrdil částečně odmítavé rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a nyní je u Městského soudu v Praze projednávána žaloba proti tomuto rozhodnutí Úřadu. V závislosti na jejím úspěchu je pravděpodobné, že u Nejvyššího správního soudu pak skončí kasační stížnost proti rozsudku Městského soudu v Praze a Nejvyšší správní soud o ní bude muset rozhodnout, jinak by se jednalo o *denegatio iustitiae*, a to bez ohledu na svou podjatost (*nemo iudex in causa sua*)).

Zařadil bych sem i Nejvyšší státní zastupitelství, ale také kanceláře obou parlamentních komor a ano, *sine ira et studio*, i Kancelář prezidenta republiky. Jedná se z ústavního hlediska o natolik specifické subjekty, že by vůči nim neměl Úřad vystupovat v postavení nadřízeného orgánu, měly by si samy být vědomy své odpovědnosti a svých povinností. Ovšem pokud jde o moc výkonnou (v širším slova smyslu) s výjimkou prezidenta republiky, respektive (s výjimkou vizte níže) i orgány uvedené v hlavě páté až sedmé Ústavy, tam bych působnost Úřadu ponechal. Teoreticky by v této oblasti ovšem mohla být stanovena i působnost jiného specializovaného orgánu. Nicméně domnívám se, že to, jak si Úřad v této agendě vede, je důvodem pro to, aby mu tato působnost byla ponechána.

Ponechal bych tedy Úřadu dosavadní působnost s určitou modifikací ve vztahu k moci soudní a zákonodárné a prezidentu republiky. Další výjimky by měly být zváženy spíše dle povahy činnosti orgánu (např. zpravodajské služby) a případně (částečně) tam, kde by to jinak ohrožovalo jejich nezávislost (např. Česká národní banka, Nejvyšší kontrolní úřad).

Pro úplnost je třeba zmínit, že Úřad novou působnost v oblasti informační agendy nepožadoval, byla mu zákonodárcem přidělena. Přesto udělal vše pro to, aby byl na výkon této agendy připraven a skutečně ji zvládl. Přes veškerou náročnost se mu to daří, lze říct, že Úřad úspěšně zvládl prvních osm měsíců s novou agendou. Jde nejen o odvolání, ale také o přezkumná řízení a řízení proti nečinnosti. Konkrétně do 16. září 2020 přijal Úřad 389 podání, z nichž 352 již bylo vyřízeno. Z toho jsou např. odvolání, která tvoří 60 % nápadu, vyřizována ve lhůtě 15 dní.

Pokud jde o Kancelář prezidenta republiky, Úřad neneviduje žádnou stížnost ani žádné rozhodnutí proti Kanceláři prezidenta republiky.